

Det natlige Tog.

Af Lenau's »Faust«, oversat af A. Munch.

Paa Himlen hænge Skyer, sorte, tunge,
Og række ned mod Skoven deres Rande.
Dyb Nat. Dog søde Foraarsaander blande
Sig i den, sjælfult hvisker Skovens Tunge,
De blomsterdrukne Luftte svulme stille,
Og næsten hørligt risler Livets Kilde.
O Nattergal, Du kjære! syng kun længe!
Dit Glædeskvad hvert Blad nu gennemtrænge!
Du vil jo Vaarens lette Elskovsskare
Om Natten og i Længselen bevare,
Saa den, imens de hulde Timer tøve,
Sin Lykke kan i søde Drømme prøve.
Kold rider Faust dog gennem Nattens Pragt
Og giver i sit mørke Sind ej Agt
Paa disse underbare Foraarsstemmer.
Sin Hest han lader slentre roligt hen
Paa Vejen langs med Skovens friske Bræmmer.
Ildfluer kun, nu hist, nu her igjen,
Han ofte over Vejen seer at glimte,
Men sjældent kun en Stjerne kan han skimte.
Jo dybere han ind i Skoven føres,
Des stillere det bliver. Fjernt kun høres
Nu Bækkens Løb og Nattergalens Sang
Og sagte kun i Løvet Vindens Gang.
Hvad lyser hist saa klart i Skoven ind,
Saa Busk og Himmel staa i Purpurskin?
Hvad synger med saa højtidstfuld en Tone,
Som vilde den hver Jordenød forsone?
Den fjerne, dunkle, længselsfulde Sang
Har gennem stille Luft saa blid en Klang
Som for en Troende, naar han nedknæler,
Ved sine Kjæres Grav i Bønnen dvæler
Og troer at høre i sin Smertes Drøm
Hinsides Gravene saa klar og øm
De Saliges den trøstefulde Sang.
Saa suser fra det Fjerne denne Klang
Med Vellyd gennem Træerne, der lytte.
Faust holder Hesten an, for Tvivl et Bytte,
Om ej den Klang og dette klare Skin
Forsvinde vilde, som et Drømmespind,
Et Sandsernes Bedrag. Og dog, og dog
Det kommer nær, det er et festligt Tog.
Da maa han sky fra Vejen bort sig snige
Og med sin Hest bag dunkle Ege vige,
Uimodstaaeligt ham Toget tvinger
Til bort at træde, før det ham omringer.
Først kommer Par om Par, med Fakler klare,
I hvide Klædebon en Børneskare,
De fejre Natfest til Johannes Ære —
Og Blomster i de spæde Hænder bære.
Saa Jomfruer i Nonnesløv fremdrage —
Med Glæde jordisk Lykke de forsage.
Derpaa med Kors, i sorte Ordensklæder,
En Række Præste-Oldinger fremtræder,
Med Evigheds Morgenrim, den hvide,
I Skjæg og Lokker, de henvandre blide.
Saa gaa de syngende i Skov ad Banen.
Hør, hvor de klare Barnestemmer bringe
Frisk Anelse om Liv og sammenklinge
Med Oldingsstemmers dybe, tro Døds-Anen!
Hør Faust, hvor Dødens Alvor, Lyst at leve,
I Gud fortabt, saa skjønt her sammensvæve!
Han stirrer frem fra Skovens dunkle Gitter,
Misundende de Frommes Lykke bitter.
Da Toget var forbi og sidste Toner
Altid mer fjernt af Psalmesangen lød,
Og da de fjerne Faklers sidste Glød
Med Trylleskjær forklæret Træers Kroner
Og sitrende gled over Løv og Grene —
Da Faust i Mørket atter staaer alene.
Sin tro Hest fatter han med voldsom Hast
Og trykker i dens Man sit Ansigt fast,
Og ved dens Hals hans hede Taarer flød,
Saa bitre, som han aldrig før udgød.

Et Kunstværk

fra Frederik den Fjerdes Tid.

(Til Billedet Side 81.)

Kjøbenhavn har ikke i sit Ydre bevaret synderlig mange Vidnesbyrd om, at den er en saa gammel By, som den dog i Virkeligheden er. De Slotte, Kirker og enkelte andre offentlige eller private Bygninger, der endnu findes som Minder om en Bygningskunst, der er mere karakteristisk end den, Perioden efter Kjøbenhavns store Ildebrand har at opvise, ere snart talte. Endda er der kun Tale om enkelte Bygninger; hele Kvarterer af Byen, der endnu have

bevaret Fortidens Præg, og over hvilke der, som i mange nordtyske Stæder, hviler en Duft af dennes Hyggelighed, kjende vi ikke herhjemme. Den fornemme »Frederiksstad«, der paa sin Vis kunde være bleven et karakteristisk Minde, gennemførtes ikke helt; den blev i en vis Forstand ogsaa en »Ruin«, ligesom Kirken, der skulde sætte Kronen paa den, men medens Nutiden lige overfor denne sidste har følt, at der paahvilede den en Pligt, har den ikke havt en lignende Følelse af sit Ansvar overfor de sammenhængende Bygningspartier, der give Frederiksgade og den tilstødende Del af Bredgade deres Særpræg, og den har grebet forstyrrende ind deri. Kun ude paa Kristianshavn kan man endnu hist og her faae et Indtryk af, at man befinder sig i Omgivelser, der have en svunden Tids Præg.

Nøjes man nu imidlertid med at ville glædes over, hvad der forefindes, uden i alt for høj Grad at dvæle ved Savnet af, hvad der ikke er mere, paatrænger sig en anden Betragtning. De store Bygningsværker, som den kongelige Bygmester har efterladt os, dominere i den Grad, at de for den almindelige Bevidsthed paatrykke Kjøbenhavns Fortid et særegt Præg, nemlig det, at den tilhører Renaissance-tiden, korrektere sagt den hollandske Renaissance eller hvad vi i vort hjemlige Sprog kalde »Christian den Fjerdes Stil«. Dette er dog ikke saa, og som et af de maaske mindst paaagtede Vidnesbyrd herom fremdrage vi idag et gammelt Værk fra Fortiden, der i sin nylig restaurerede Skikkelse muligvis vil tildrage sig større Opmærksomhed, end det hidtil har været Gjenstand for, og som desuden ogsaa ved den Kunstens Historie, der er knyttet til det, har Krav paa Interesse.

Det er det store, nylig istandsatte Relief, der findes paa Kancellibygningen ud mod Slotsholmsgade. Samtidig med, at Gjenboen, Børsen, er undergaaet en tidsvarende Restaurering, der endelig lader den gamle Bygnings Ydre fremtræde i en værdig Form, har man ogsaa tænkt paa Sturmbergs vægtige Arbejde, et af de betydeligste i sin Art, der findes i Danmark. Den livlige Færsel, for hvilken Slotsholmsgade er Sæde, vil vel nu af og til give Anledning til, at der bliver kastet et Blik paa den gamle Bygning, der er Dr. Schandorph en saa alvorlig Torn i Øjet, og maaske vil det anseelige Kunstværk formilde En og Anden til at se med venligere Øjne paa Bygningen, hvori Regjeringsmaskineriet har et af sine Tilholdssteder. Maaske ville da ogsaa nogle Meddelelser om Bygningen og det nævnte Kunstværk være af Interesse.

Der, hvor Kancellibygningen nu staaer, laa i Frederik den Andens Tid Dromingens Stald. Tilhøjre for denne, hvor nu det kgl. Bibliothek er, laa Tøjhuset, og hvor vi nu have Tøjhus, laa Kongens Stald. Saa blev der holdt Flyttedag. Frederik den Tredje byggede Bibliotheket, og Tøjhuset blev flyttet til den Plads, Kongens Stald havde indtaget. Ogsaa Dronningens Stald maatte forsvinde tilligemed et mindre Hus, der laa ved Siden af den, omtrent paa Hjørnet af den nuværende Slotsholmsgade, og som kaldtes Kongens Slagterhus, saavel som ogsaa den »Vedhave«, der laa Øst derfor og som strakte sig hen til, hvor nu Opgangen til Børsen findes. Senere stod der paa det Sted, hvor Dronningens Stald havde været, et Boldhus, men det lod Frederik den Fjerde nedrive, og der lod han opføre »den store og nye rektangulære Bygning« — siger Pontoppidan — »som med et almindeligt Navn kaldes Cantzelli, men foruden det danske, tyske og Krigs-Cantzelli tillige begriber Rente-Kammeret.« Endvidere oplyser den nævnte Forfatter, at Huset som »haver ind ad trende Fløje og lukkes paa den fjerde Side ved Proviantgaarden, bestaaer af tre Etager foruden Kjælderen og holder i sin Hoved-Façade 100 Alen.« Paa denne »Hoved-Façade« er det nu, at »Hans Majestæts Bryst-Billede af hvid Marmor sees, omgivet med mange Trofæer og Ornamentter i hugne Steen paa den store runde Frontispice over Porten.« Derimod fortæller Pontoppidan ikke, hvem den Kunstner var, der udførte dette Værk, og hvilken Historie der knytter sig til det. En yngre Kunsthistoriker, Dr. J. F. Meier, har Fortjenesten af at have fremdraget dette Blad af vor Fortids Bygningskunst.

Paa det Tidspunkt, hvorom Talen her er, gjordes der ikke den samme Adskillelse mellem den kunstneriske og den haandværksmæssige Bearbejdelse af Marmor og Sten som i Nutiden. Benævnelserne »Bildhauer«, »Steinhauer« — ogsaa »Stein- und Bildhauer« — samt endelig »Stuccateur« anvendes iflæng og bruges da ogsaa om de Mænd, der herhjemme vare virksomme i disse

Fag paa Frederik den Fjerdes Tid og som blandt Andet vare medvirkende ved Opførelsen af Fredensborg Slot. De vigtigste af disse Mænd vare Gercken, Brødrene Sturmberg, Heimbroth og Ebisch. Af de nævnte Brødre var i sin Tid Johan Christoph Sturmberg den navnkundigste, men hans Navn er til den seneste Tid næsten aldeles gaaet i Forglemmelse. Han har udført Christian den Femtes og Charlotte Amalies Sarkofager i Roskilde Domkirke, Mindesmærket for Otto Krabbe til Egholm og Holmegaard i samme Kirke, rimeligvis skyldes ogsaa det smukke gamle Alter i Garnisons Kirke i Kjøbenhavn ham, og det er ligeledes ham, der er Mester for det store Relief paa Kancellibygningen. Man veed saa lidt om ham, at det ikke med Bestemthed kan siges, om han var Dansk eller Tydsk; heller ikke veed man nøjagtig, naar han var født — hans Fødselsaar antages at ligge mellem 1670 og 1675 — derimod veed man, at han var gift, havde Børn og — var fattig. Den 14. Februar 1718 sluttedes der Kontrakt med ham om Udførelsen af det store Relief paa Kancellibygningen. For dette Arbejde forlangte han kun 1200 Rdl., men endda vilde Bygmester Ernst ikke give mere end 1000 Rdl., og saa skulde Kunstneren ovenikjøbet selv lægge Materialier til. Den fattige Sturmberg gik, som det synes noget uoverlagt, ind derpaa, og i Marts 1718 rejste han til Udlandet for at gøre Indkjøb af Marmor og Sandsten. I Hamborg købte han tre Blokke Marmor, hvoraf Frederik den Fjerdes Buste og det under denne anbragte Rigsvaaben ere udførte, og i Bremen købte han endvidere de nødvendige Sandsten til den øvrige Del af Reliefet. Sturmberg kom derefter hjem og begyndte paa dette uhyre Relief, som er næsten 60 Fod langt og indtil 25 Fod højt, men den uheldige Kontrakt hvilede tungt paa ham; han kom i stor Gjæld og blev forfulgt af sine Kreditorer. I over to Aar rettede han derefter »viele Supliken« til Kongen. I et af sine Bønskrifter klager Kunstneren sig gudsjammerligt; Stenpriserne og Fragterne vare stegne saa »erschrecklich«, saa »gottlos«, at han alene i Fragt havde maattet betale 240 Rdl. Arbejdet var nu imidlertid færdigt og opstillet, men han havde tilsat 300 Rdl. og var derved kommen i stor Gjæld, »so ich armer man, der sich erst zu niedersitzen angefangen, Wenn ich all mein armuth Verkaufen wolle, nicht bezahlen kann.« Han ansøgte derfor om Kongens Naade, for at han ikke »mit frau und Kindern an bettelstab geräthe.« Ernst anbefalede Supliken til allernaadigst Bønhørelse, men det hjalp ikke. Først senere, da Sturmberg imedens havde faaet Arbejde paa Fredensborg, lykkedes det ham ved at henvende sig til en af Frederik den Fjerdes mest betroede Mænd, Kammeraad Lautrup, at opnaa Hjælp. For Lautrup klagede han sin Nød, han turde ikke komme til Kjøbenhavn for sine Kreditorer, »wovon Mons. Roset der schlimmste ist« og som havde støvnet ham. Lautrup lagde derefter et godt Ord ind for ham hos Kongen, og den 8. Juli 1722 findes antegnet: »Auf die von dem Bildhauer Sturmberger wegen erlittener Schaden bey Verfertigung der Frontispice am Collegien-Gebäude eingelaufenen allerunterthänigsten Memorialien haben Ew. Königl. Mayst. zu solchen Schaden Ersetzung Allergnädigst schencken lassen 200 Rdl.«, for hvilken Sum Sturmberg derefter kvitterer. Paa dette Tidspunkt havde Sturmberg — tilligemed sin Broder — allerede fundet ny Sysselsættelse paa Fredensborg; det anstrengende Arbejde i de raa og fugtige Lokaler ved Vintertid kostede imidlertid den aldrende Mand Livet. I 1722 blev han angreben af en hidsig Feber, som snart lagde ham i Graven. Fra sit Sygeleje tilskrev han Frederik den Fjerde følgende:

»Allergnädigster Erb. König und Herr. Nach dem ich diesen gantzen Winter und Sommer über in Östruperschloß (Fredensborg) meinen grösten fleisz an die gibsz Arbeit gewendet und endlich Zum Ende gebracht, so habe ich auch Zu gleich durch die feuchtigkeit der Neuen gemacher, so viel gesamlet, dasz ich anitzo mit Einen schweren Hitzigen fieber überfallen, aller Kräften und Sinnen beraubt, darnieder liege, weil ich nun nichts verdienen kan und dennoch täglich vielgeldt ausgebe, derohalbe bitte ich Allerunterthenigst Euer Königl. Mayestet belieben sich Allergnädigst zu Resolviren wegen die 8 stück steinerne Waszi, welche schon seid den 28. Juli i Östrup gestanden, und ich habe sie Euer Königl. Mayested gelaszen alle 8 vor 70 Rthl. welches geldt mir itso sehr nützlich were in meiner so grosze Kranckhet Zu Quickung.
Copenhagen d. 18 Augusty der ich ieder Zeit verbleibe
Anno 1722. Euer Königl. Mayestedt allerunterthanigste
Knecht
Johan Christoph Sturmberg.«

Derefter har det kun seet sørgeligt ud for Sturmberg i hans sidste Dage; det er derfor ikke